

Hana Kovaříková: *Tělo jako motiv i způsob narace v současné české próze*

(posudek vedoucího diplomové práce)

Cíl práce, její účel a směřování

Diplomantka si objevila poměrně nosné a produktivní téma: Tematizace tělesnosti je skutečně v současné české próze jedním z výrazných faktorů, a zároveň i ke způsobům a možnostem uvažování o tělesnosti již existuje dostatečné množství relevantní literatury. Práce zvolené téma skutečně zkoumá, byť tezi – vyjádřenou už titulem práce – o motivickém využití se jí daří doložit produktivněji a nosněji než tezi o tělu jako způsobu narace.

Práce je vystavěná na analýze vybraného vzorku konkrétních próz, z níž ale bohužel nevyplývá žádná nosnější syntetizující teze či jiný závěr – snaha o vystavení možných archetypů těla, kterou deklaruje úvod práce, tak vyznívá poněkud do ztracena.

Metodologie

Práce je pojata jako textově interpretační. Způsob vymezení předmětu analýzy je pojat tak, aby rychle umožnil dobrat se ke konkrétním textům a na jejich interpretování vystavit jak sít zobecňujících tvrzení ohledně jednotlivých próz, tak i škálu postřehů týkajících se provedení konkrétních motivických trsů, vazeb a kompozičních postupů, které dílčí motivické prvky provazují do vyšších celků. Interpretace zvolených próz se opírá o aplikaci standardních naratologických konceptů a pojmosloví, aniž by tyto přebírané kategorie nějak komentovala a zpětně analyzovala. V popředí práce se tudíž ocitá samotná tematická struktura jednotlivých děl. Díky tomu nabízí práce celou řadu nosných a dobře vyjádřených interpretačních postřehů; zároveň ale klade implikovaně otázku, co si s nimi počít: Výběr čtyř děl, jimž je věnována centrální pozornost, je zdůvodněn spíše autoritativně (autorka má zmapováno široké pole, na němž ale ona čtyři díla vyčnívají tím, že v nich „nacházíme tělo ‘trčící’ ze stránek“ (s. 3)) a i Závěr práce nabízí spíše ucelené sumarizace interpretací jednotlivých děl než nějaký explicitní závěr ohledně těla, jež se vskutku stává způsobem narace.

Práce s odbornou literaturou

Jak již bylo řečeno, práce s daným tématem má k dispozici poměrně širokou a různorodou škálu odborné literatury jak literárněvědného, tak i širšího, antropologického či filozofického charakteru. Ta je nicméně do textu diplomové práce vnášena jen příležitostně, nesystematicky; a do interpretace zvolených textů pak není vnášena takřka vůbec. Výsledkem je stylová a argumentační plynulost, díky níž neopouštíme tematiku té které prózy, ale zároveň i jistá zúženost pohledu, kdy zvolené prózy není čím nasvítit, ale koneckonců ani posunout do nějakého obecnějšího rámu, v němž by komunikovaly i mezi sebou navzájem.

Lze věřit, že výchozí filozofující podněty Merleau-Pontyho či Patočkovy poskytly autorce podněty a inspiraci, ale práce se reálně neodehrává v dialogu s dosavadní literárněvědnou literaturou k tématu – práce Grebeníčkové či Vojvodíka (orientované na jiný typ materiálu, ale metodologicky jistě aplikovatelné) nejsou využity vůbec, kniha Blanky Činátlové *Příběh těla* je sice pochvalně zmíněna v úvodu, ale není už uvedena v soupisu literatury a ani jinak se s ní explicitně ve výkladu nepracuje.

Styl a prezentace

Výklad je podán poměrně zřetelně – práce se ani neutápí v zaumném pojmosloví, ale ani nesklouzává k výrazové banalizaci. Sympatická je zjevná zanícenost a čtenářská radost, stejně jako snaha přiblížit materiál i čtenáři, který s ním není obeznámen. Esejisticky subjektivní tón je asi pro tuto práci přijatelnější než tón učitelského výkladu, který vystupuje na povrch jen místy.

Problematické je nicméně řešení, kdy veškerá recepce vybraných děl je demonstrativně odsunuta do Přílohy, kde jsou shromážděny internetové odkazy na jednotlivé recenze. Celý způsob je poněkud podivný jednak tónem (to si, milý čtenáři, přečti a promysli sám, pokud chceš), jednak i provedením – i citace internetového zdroje je už po léta normována citační normou ČSN ISO 690 (2011), jež zde není vůbec respektována, a navíc některé z odkazů nesměřují k původním zdrojům, ale k shromaždištím ohlasů, jak si je vytvářejí v rámci PR strategií některá nakladatelství.

Nenormativní a nešťastný je i způsob odkazování na zdroje v rámci textu, který aplikuje takřka všechny nešvary, které si lze představit: Odkazuje se poznámkou pod čarou, byť v ní se nenachází celý údaj, ale jen zkrácený odkaz (šlo by to tudíž zcela nahradit zkráceným závorkovým odkazem v textu); i při opakování je úmorně pořád dokola vkládán tentýž údaj, namísto aby se použilo zkrácené a zlidš्टující „tamtéž“ jen s odlišením stránkování.

Textu také škodí nepřesnosti v interpunkci, ve skloňování (opakovaně u „ji“/“jí“) či různá vyšínutí z větných vazeb.

(Ano, všem negativům uváděným v tomto odstavci by mohl zabránit školitel. V daném případě by to platilo, pokud by finální verzi práce dostal s předstihem, který by mu umožnil tento typ úprav žádat.)

Celková koherence a akademická disciplinovanost

Předložená diplomová práce nabízí dílčí vzhled do jedné z produktivních tematických oblastí současné české prózy. Nabízí podnětné a se zanícením napsané interpretační postřehy ke čtyřem nosným dílům současné české literatury, jež respektují tematické zacílení na motivy či jiné tematické prvky těla a tělesnosti. Zároveň ale práci chybí jakákoli „katarze“ ve smyslu dobrání se nosného závěru, pointy, objevné teze. Je to – stejně jako řemeslné provedení – jistá daň za psaní na poslední chvíli.

Práci **doporučuji k obhajobě**. Navrhuji její hodnocení známkou **velmi dobře** či **dobře** v závislosti na průběhu obhajoby.

V Praze dne 13. 1. 2020

Prof. PhDr. Petr Bílek, CSc.